

İbtidai icatta ibdanın, mislini iadede ise inşanın esas olduğu belirtilmiş oluyor. Bunu nasıl anlamalıyız? Aslında; her iki yaratmada; hem def'ilik hem de tedric kanunu göze çarpıyor. Bu meseleyi açar mısınız?

İnsanın yaratılışı üzerinde konuşalım. İlk insan olan Âdem aleyhisselam balçıktan yaratılmıştır. Bu yaratmanın bir safhasında ruha kavuşturulmuş olduğu şu âyet-i kerime ile gayet açık olarak bildirilmektedir:

“Allah Ademi topraktan yarattı, sonra ona ‘OI!..’ dedi.” (Âl-i İmrân, 3/59)

Tefsir âlimleri, zaten yaratılmış olan şeye **“OI!”** denilmesini **“Canlı ol! Canlı bir mahluk kesil!”** şeklinde yorumlarlar. Beden ruhun hanesi olduğu için, o balçığa henüz ruh verilmeden önce insan denilmezdi. İnsan bu **“OI!”** emriyle ortaya çıkmış bulunuyor.

Balçıktan yaratılma safhasında **inşa** hâkim görünüyorsa da, bu şekilde bir beden yaratılmasının ilk defa sergilenmesi yönüyle bir **ibdad**ır. Daha sonraki insanlar ise tenasül kanunuyla çoğaltılmışlardır; derste verilen terzi örneğinde olduğu gibi.

Üstat Hazretlerinin,

“Bir baharda, üç yüz bin envâ-ı zîhayat mahlûkatın şekillerini, sıfatlarını, belki zerratlarından başka bütün keyfiyat ve ahvallerini hiçten icad eden bir kudrete karşı ‘Yoğu var edemez’ diyen adam, yok olmalı!..” ([Lem’alar, Yirmi Üçüncü Lem’a](#)).

ifadesinde açıkça görüldüğü gibi, inşa olarak gördüğümüz yaratmanın içinde bir yönüyle ibda da söz konusudur

Öte yandan,

“... En büyük daire olan zerrat âlemini bir tarla yapıp, her zaman kâinat kadar mahsulâtı, kudretiyle, hikmetiyle onda eker, biçer, kaldırır.” ([Mektubat, Yirminci Mektup](#))

cümlerinden anlaşılacağı gibi her bir an, bir sonraki an için bir tarla gibi olmakta, ondan ikinci andaki varlıklar yaratılmaktadır. Bu ikinci anın varlıkları bir yönüyle inşa ise de yeni bir kâinat ortaya koymaları cihetiyle de ibdadan bir iz taşımaktadır.